

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 19 grudnia 2022 r.

Pozycja 211

POSTANOWIENIE z dnia 8 czerwca 2022 r. Sygn. akt Ts 51/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 424¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296) w zakresie zwrotu „a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe”, z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 i art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 424⁵ § 1 pkt 5 ustawy powołanej w punkcie 1, z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 i art. 77 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 marca 2020 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, sformułował żądania na tle dwóch postępowań w sprawach skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

W pierwszym postępowaniu Sąd Najwyższy (dalej: SN) postanowieniem z 6 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) odrzucił skargę skarżącego od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. II Wydział Cywilny Odwoławczy z 26 marca 2018 r. (sygn. akt [...]). W postępowaniu zakończonym zaskarżonym orzeczeniem (oddalającym wniesioną przez niego apelację) skarżący domagał się uznania za bezskuteczną w stosunku do niego czynności prawnej zakupu nieruchomości gruntowej.

W drugim postępowaniu SN postanowieniem z 6 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) odrzucił skargę skarżącego od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z 10 października 2018 r. (sygn. akt [...]), którym oddalono apelację skarżącego w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa – Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o pozbawienie wykonalności

tytułu wykonawczego – postanowienia Sądu Okręgowego w O. z 14 maja 2015 r. (sygn. akt [...]).

Podstawą odrzucenia obu skarg było niewykazanie przez skarżącego, że wzruszenie kwestionowanych orzeczeń nie było i nie jest możliwe w drodze innych środków prawnych, a także niewyjaśnienie, czy skarżący wystąpił do uprawnionego organu o wniesienie na jego rzecz skargi nadzwyczajnej w sprawie i w jaki sposób wniosek został oceniony.

Dołączone do skargi konstytucyjnej orzeczenia SN z 6 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) zostały mu doręczone odpowiednio 20 i 22 stycznia 2020 r.

Zarządzeniem z 15 września 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 22 września 2020 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi przez: wskazanie jednego ostatecznego orzeczenia, którego dotyczy skarga konstytucyjna; dołączenie poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu ostatecznego rozstrzygnięcia; podanie oraz udokumentowanie daty doręczenia go skarżącemu; doręczenie poświadczonych przez pełnomocnika skarżącego za zgodność z oryginałem rozstrzygnięć poprzedzających wydanie ostatecznego orzeczenia wraz z czterema kopiami. Skarżący został także zobowiązany do przedstawienia stanu faktycznego, wskazania sposobu naruszenia wolności lub praw, a także uzasadnienia zarzutów niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazanymi w skardze wzorcami kontroli.

W piśmie procesowym z 29 września 2020 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do zarządzenia.

W ocenie skarżącego, art. 424¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) narusza standardy konstytucyjne, ponieważ uzależnia możliwość wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia od skorzystania ze skargi nadzwyczajnej w sytuacji, gdy skarżący *de facto* nie ma żadnego wpływu na jej wniesienie przez uprawnione podmioty wskazane w art. 89 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1904, ze zm.; dalej: u.s.n.). Podkreślił, że termin wniesienia tej skargi wynosi 2 lata od uprawomocnienia się orzeczenia, którego ma dotyczyć skarga. Tymczasem „nie istnieje (...) żaden termin ustawowy, w którym strona [występująca do podmiotów wskazanych w art. 89 § 2 u.s.n.] ma zostać poinformowana o decyzji odnośnie wniesienia skargi nadzwyczajnej, a termin do jej wniesienia wynosi 5 lat” (s. 5 skargi i s. 9 pisma z 29 września 2020 r.). W konsekwencji „nie sposób (...) przed upływem terminu do wniesienia skargi dowiedzieć się [czy] istotnie wyczerpane zostały lub zostaną wyczerpane wszelkie dostępne środki zaskarżenia w sprawie stanowiącej podstawę skargi” (s. 9 pisma z 29 września 2020 r.). Czyni to „mechanizm skargi o stwierdzenie (...) postępowaniem pozornym i fasadowym” (s. 5 skargi). Skarżący zaznaczył także, że „uzależnienie prawa do wystąpienia z roszczeniem opartym na art. 77 ust. 1 Konstytucji od działań nadzwyczajnych podjętych przez organy państwa – zdaje się być dowolnym, niczym nieuzasadnionym warunkiem wprowadzonym przez ustawodawcę zwykłego” (s. 7 skargi).

Art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. jest natomiast, zdaniem skarżącego, niezgodny z Konstytucją, ponieważ wprowadza wymóg wykazania w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Skarżący wskazał, że przepis ten, z tych samych względów co art. 424¹ § 1 k.p.c., jest niezgodny z prawem do rzetelnej procedury sądowej oraz zakazem wynikającym z art. 77 ust. 2 Konstytucji. Uważa, że ze względu na to, iż skargę wnosi profesjonalny pełnomocnik i jest ona rozpoznawana przez profesjonalistów, to ustanowiony w nim wymóg „zdaje się być ustawowym przerostem formy nad treścią” (s. 7 skargi i s. 10 pisma z 29 września 2020 r.).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia warunków wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i przepisów ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

2. Skarżący zakwestionował przepisy, które były podstawą dwóch orzeczeń Sądu Najwyższego (dalej: SN) zapadłych na tle różnych stanów faktycznych. W związku z tym został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi, w tym wskazania, które z dołączonych do niej postanowień SN jest orzeczeniem ostatecznym w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, a także udokumentowania daty jego doręczenia.

W piśmie procesowym nadanym 29 września 2020 r. skarżący nie wskazał, które z dołączonych do skargi postanowień SN jest orzeczeniem ostatecznym. W odpowiedzi podniósł natomiast, że obowiązujące przepisy „nie zabraniają wniesienia jednej skargi konstytucyjnej na podstawie dwóch odrębnych postępowań toczących się jednocześnie i zakończonych w jednym czasie, o identycznym stanie formalnym” (s. 1).

W analizowanej sprawie skarżący połączył w jedną skargę sprawy zakończone dwoma odrębnymi postanowieniami, które wskazał jako ostateczne. Sformułował więc w jednym piśmie procesowym *de facto* dwie skargi konstytucyjne o takim samym zakresie zaskarżenia i takich samych argumentach. Różnią się one nieznacznie jedynie stanem faktycznym i datami doręczenia orzeczeń. W ocenie Trybunału, wniesienie jednej skargi konstytucyjnej w związku z więcej niż jednym ostatecznym rozstrzygnięciem wydanym w sprawie skarżącego, jest dopuszczalne, pod warunkiem, że został dochowany termin wniesienia skargi konstytucyjnej i skarga spełnia wszystkie pozostałe warunki formalne, oceniane odrębnie w odniesieniu do każdego z postępowań, na tle których została sformułowana.

W niniejszej sprawie Trybunał Konstytucyjny zwrócił jednak uwagę, że skarżący nie udokumentował dat doręczenia żadnego z postanowień SN z 6 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]). Doręczona wraz z pismem procesowym z 29 września 2020 r., poświadczona przez jego pełnomocnika za zgodność z oryginałem kopia koperty pocztowej dotyczy bowiem sprawy o sygnaturze [...]. Należy zatem stwierdzić, że skarżący nie udokumentował daty doręczenia ostatecznego orzeczenia, a w konsekwencji dochowania terminu wniesienia skargi określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Niewykonanie w tym zakresie zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego stanowi samoistną podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

3. Trybunał stwierdził ponadto, że analizowana skarga nie spełnia przesłanek określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK.

W odniesieniu do art. 424¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) Trybunał zauważył, że skarżący w *petitum* skargi wskazał, iż kwestionuje ten przepis w zakresie zwrotu „a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe”. Z uzasadnienia skargi i pisma procesowego z 29 września 2020 r. wynika jednak, że skarżący poddaje go kontroli Trybunału w zakresie, w jakim uzależnia on możliwość wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia od wcześniejszego zwrócenia się do podmiotów wskazanych w art. 89 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904, ze zm.; dalej: u.s.n.) o wniesienie skargi nadzwyczajnej.

Kwestionując zgodność z Konstytucją art. 424¹ § 1 k.p.c., skarżący wskazał przede wszystkim na brak wpływu na wniesienie przez uprawnione podmioty skargi nadzwyczajnej, brak ustawowego terminu, w którym wnioskodawca powinien zostać poinformowany o wniesieniu albo odmowie wniesienia skargi nadzwyczajnej oraz na pięcioletni termin wniesienia skargi nadzwyczajnej. Zdaniem skarżącego, uzależnienie możliwości wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia od skorzystania z tak uregulowanej skargi nadzwyczajnej może prowadzić do upływu terminu wniesienia skargi bez jego winy.

W związku z powyższymi zarzutami Trybunał zwrócił uwagę, że podstawą odrzucenia przez SN obu skarg skarżącego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia było nieprzedstawienie wyводу dotyczącego wyczerpania drogi prawnej, w tym wyjaśnienia, czy skarżący wystąpił o wniesienie skargi nadzwyczajnej do któregoś z podmiotów wskazanych w art. 89 § 2 u.s.n. Skargi te nie zostały więc odrzucone z powodu upływu terminu ich wniesienia. Okoliczność, że pomiędzy wydaniem wskazanych przez skarżącego wyroków sądów powszechnych, a wydaniem postanowień o odrzuceniu wniesionych od nich skarg nie upłynęły 2 lata świadczy o tym, że zostały one wniesione w ustawowym terminie. Zauważyć należy ponadto, że w skardze konstytucyjnej skarżący nie wyjaśnił, czy wystąpił do podmiotów wymienionych w art. 89 § 2 u.s.n. o wniesienie skargi nadzwyczajnej. Nie wskazał tego również w piśmie procesowym z 29 września 2020 r., pomimo że zarządzeniem sędziego Trybunału został wezwany m.in. do przedstawienia stanu faktycznego. Uznać należy zatem, że skarżący nie wystąpił do powyższych podmiotów o wniesienie skargi nadzwyczajnej. Należy więc stwierdzić, że zaskarżony art. 424¹ § 1 k.p.c. nie narusza praw skarżącego w taki sposób, jaki wskazał on w skardze konstytucyjnej.

Skarżący nie uzasadnił oraz nie wyjaśnił także, w jaki sposób art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. narusza jego konstytucyjne prawa. W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej wskazał jedynie, że przepis ten jest niezgodny z prawem do rzetelnej procedury sądowej oraz zakazem wynikającym z art. 77 ust. 2 Konstytucji. W piśmie procesowym z 29 września 2020 r. powtórzył natomiast wywody sformułowane w skardze.

Wskazane okoliczności są – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – podstawą odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.